

Marinela ȚEPUȘ

Nunta și doliul

Uneori, în clipele lui faste, teatrul poate fi la fel de miraculos ca viața. El te poate înveseli sau îndurera, te poate înălța sau te poate arunca în derizoriu. *Romeo și Julieta* de William Shakespeare, în regia lui Bocsárdi László (Teatrul "Tamási Áron" din Sfântu Gheorghe) îți produce toate aceste stări, lăsându-te să meditezi îndelung asupra condiției umane. Constituit cu migala și știința bijutierului, spectacolul este un joc al vieții și al morții, în care "marea trecere" poate deveni izbăvitoare, fiind mai mult un pas către altă dimensiune decât o aruncare în abis.

Încă de la început, există semnele morții. Mici detalii, elemente discrete: negrul, frunzele uscate, patul nupțial ascuns sub frunze, cuvertura ruginie pe o parte și neagră în interior, mult alb și negru – simboluri ale nunții și doliului.

Societatea, de un grotesc fără margini (scena balului, sofisticat realizată coregrafic, este pe deplin edificatoare), maculează existența, ucide candoarea.

Personajele – putând aparține oricărui timp, oricărui spațiu – , sunt descrise până în cele mai mici amănunte. Actorii le interpretează cu un profesionalism greu egalabil. *Romeo* (Nagy Alfréd) și *Julieta* (Péter Hilda) sunt puberi, nici mai frumoși, nici mai urâți decât alții, însă prea sensibili pentru această lume. *Mama Julietei* (Szabó Enikő) – întruchiparea femeii de alcov –, nu poartă niciodată rochie, ci doar cămașă de noapte și halat. Despletită și ușor abulică, este gata să se dăruiască oricărui bărbat. Seamănă mult cu soția modernă a omului de afaceri – fără preocupări, neglijată, care își ascunde nefericirea în aventuri scurte lipsite urmări. *Tatăl Julietei* (Szabó Tibor) este bogatul pervers și vulgar, ce-și înghesuie secretarele (în fapt, *Doica*) prin fiece ungher – un soi de descărcare rapidă și "eficientă", probabil de ajutor pentru "bunul mers al afacerilor". Are și "veleități" artistice: pictează îngerași și femei grase pe pânze uriașe. *Doica* (D. Albu Annamária) este una bună la toate, muncitoare, supusă (rochia ei este despicată la spate până sus, astfel încât stăpânul să nu mai aibă grija despuierii). Femeie zdravănă de la țară, a venit, probabil, "la oraș" pentru un trai mai bun. Chipul său e impasibil, dezabuzat; reacționează numai la întâlnirile cu *Julieta*, când, dintr-o dată, se destinde, se luminează. *Mercutio* (Pálffy Tibor) este fantele superficial și infatuat, ce nu ezită să aibă relații erotice până și cu mama *Julietei*, și care – culmea ironiei! – cere divinității "dreptul" la o ultimă țigară (narcotic?) înainte de a-și da duhul, fiind cu gâtul străpuns de sabie. *Paris* (Diószegi Attila) – infantil, chiar labil psihic, vede în căsătoria cu *Julieta* mai mult posibilitatea organizării unei sindrofii care să-l scoată din rutină, să-l introducă în lumea bună, să-l facă, pentru câteva clipe, VIP. Scena ridicolă din cavou, în care se fotografiază alături de *Julieta* în ipostaza unui fotomodel "celebru", este edificatoare. Acestea sunt personajele cele mai puternice. Un pic diabolice, mai mult blazate, fără scrupule și fără viitor. Nu știi dacă *Romeo* și *Julieta* – singurii candidi -, mor sau doar își iau rămas bun de la o lume pe care n-o înțeleg și care-i respinge. Este o undă de ambiguitate și tragism în "plecarea" lor. Relațiile dintre personaje au finețea pânzei de păianjen. Dar, pe lângă eroii shakespearieni, mai există și "niște clovni-cântăreți" care, în afara "asigurării" muzicii live, se interferează adesea cu acțiunea scenică. Părintele *Lorenzo* (Mátray László) devine el însuși, în final, biet personaj de circ. Ca și cum, în definitiv, toate firele acestei povești sunt

trase de clovni – acei eroi minunați ai copilăriei, iubiți de toți, nerespectați de nimeni, cu lacrima întoarsă înăuntrul ființei, niciodată văzută, presimțită numai sub zâmbet.

Dacă, la începutul spectacolului, personajele masculine se aliniază la rampă într-un dans grotesc al morții – se duelează fără spadă, răsuflă greu, albul impecabil al cămășilor se umple cu pete de sânge – , la final, “eroii” acestei societăți corupte și vulgare coboară în sală, în atitudini ilare, lumea scenei fiind asimilată publicului și cu toții privind spre cuplul de îndrăgostiți care-și iau rămas bun cu o tristețe și o dezamăgire nemăsurate. Între aceste “coperte”, exact la jumătate, spectacolul e frânt de un alt moment memorabil – balul – , o coregrafie uluitoare, descriind în linii groase universul prea strâmt și meschin în care au fost constrânși, până la un punct, să trăiască *Julieta* și *Romeo*.

Teatrul „Tamási Áron” Sfântu Gheorghe – *Romeo și Julieta* de William Shakespeare. Regia: Bocsárdi László. Scenografia: Bartha József. Costume: Dobre–Kóthay Judit. Coregrafia: Liviu Matei. Muzica: Könczei Árpád. Distribuția: Nagy Alfréd, Péter Hilda, Pálffy Tibor, Szabó Tibor, Szabó Enikő, Mátray László, Debreczi Kálmán, Márton Lóránt, Nemes Levente, Fazakas Misi, Zeno Apostolache, Kerezsi Csongor, Ailene Florin, Sămean Adrian, Nagy József, Diószegi Attila, Váta Loránd, Albu Annamária, Nagy Kopeckzy Kálmán, Szilágyi Ottó, Benő Kinga, Ferenczi Gyöngyi, Márton Lóránt, Szilágyi Zsolt.

Fotogramele disperării noastre

Deși creațiile lui Andriy Zholdak seamănă mult unele cu altele – cel puțin acelea văzute pe parcursul câtorva ediții ale Festivalului de la Sibiu – , fiecare în parte naște în noi sentimente bizare, contradictorii. Îl acceptăm și îl negăm pe artist; suntem seduși și suntem frustrați de spectacolele sale (seduși de frumusețea și claritatea fotografiilor ce iau locul scenelor clasice; frustrați, pentru că “distruge” cu dezinvoltură piese de referință). Producțiile lui Zholdak sunt marcate de puternica personalitate a regizorului. Oricât de previzibile, au întotdeauna și ceva surprinzător; un amestec teribil de inefabil și derizoriu, de poezie și grotesc. Imagini terifiante și imagini sublime se înlănțuie în povești scurte cu enorm de multe semnificații. Lucru iritant, în definitiv, pentru că, petrecându-se totul în viteză, nu apuci să distilezi, să reții decât o mică parte din propunerile sale.

O lună la țară – (zice-se) după Turgheniev – este numai o alăturare de flash-uri ce se derulează fulgerător. Abia de putem reține un superb picior de femeie, o căciulă (aristocratică) de blană, strălucirea de oțel a unei lame de cuțit înfipte în pământ, aripa unei păsări, împăiată parcă direct în zbor, pocnetul unui revolver, lătratul unor câini, un căluț de lemn, răs de copil, apoi de femeie, dar acesta din urmă sfârșește cel mai adesea în țipăt, o fereastră și un abia deslușit chip tânăr, frânturi de replici pe care le acoperă vuietul mării. “*Te iubesc, te iubesc, te iubesc!*” – strigă ea în zadar, stând în genunchi în fața iubitului, când glasul îi este acoperit de valuri și nu ajunge nicăieri. Alt “*te iubesc, te iubesc, te iubesc...*”, acoperit de sunetul strident și continuu al unui telefon. O masă împodobită, ploaie de vară, praznic, apoi, pe aceeași masă, sub picurii grei – două trupuri înlănțuite a disperare, bătrâni jucându-se grotesc cu căluțul de lemn, copii purtându-se ca niște bătrâni, bătrâni ițindu-se de colo până colo refuzându-și parcă viața, bătrâni cu atitudini ce provoacă ilaritate sau milă, bătrâni cu pielea fleșcăită indecent...